

OSNOVNA ŠOLA
KARLA DESTOVNIKA - KAJUHA ŠOŠTANJ
Koroška cesta 7, 3325 Šoštanj

MLADI RAZISKOVALCI ZA RAZVOJ ŠALEŠKE DOLINE

RAZISKOVALNA NALOGA

**MLADOSTNIKOVA SAMOPODOBA IN
ODNOSI MED MLADOSTNIKI**

Tematsko področje: PSIHOLOGIJA

Avtorja:

Katarina Grazer, 9. razred
Barbara Kladnik, 9. razred

Mentor:

Maja A. Požegar, univ. dipl. psih.

Šoštanj, 2014

Grazer, K., Kladnik, B., Mladostnikova samopodoba in odnosi med mladostniki.
Raziskovalna naloga, OŠ Karla Destovnika – Kajuha Šoštanj, 2014

Raziskovalna naloga je bila opravljena na Osnovni šoli Karla Destovnika – Kajuha Šoštanj.

Mentorica: Maja A. Požegar, univ. dipl. psih.

Datum predstavitve:

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA

- ŠD OŠ Karla Destovnika - Kajuha Šoštanj, šolsko leto 2013 /2014
- KG samopodoba / mladostnik / odnosi
- AV GRAZER, Katarina / KLADNIK, Barbara
- SA A. POŽEGAR, Maja
- KZ 3325 Šoštanj, Slovenija, Koroška c. 7
- ZA OŠ Karla Destovnika - Kajuha Šoštanj
- LI 2014
- IN **MLADOSTNIKOVA SAMOPODOBA IN ODNOSI MED MLADOSTNIKI**
- TD Raziskovalna naloga
- OP 17 graf., 4 sl., 1 pril., 14 vir.
- IJ SL
- JI sl / en
- AI Samopodoba močno vpliva na razvoj mladostnikov, ki se z njo srečujejo prav vsak dan. Bila naj bi pozitivna, saj le ta vodi k veselem in srečnem življenju. Pozitivna samopodoba prispeva k veselemu vsakdanu, lepšim ocenam in večjim užitek v življenju. Otroci z zdravo samopodobo se spoštujejo, obvladujejo svoje vedenje in zaupajo svojim odločitvam. Pri otrocih s slabo samopodobo so stvari povsem drugačne.
- Medsebojni odnosi med ljudmi so za delovanje družbe zelo pomembni, saj pripomorejo k boljšem timskem delu, lažjemu sporazumevanju ter uspešnejšim zaključkom. Vsak mora biti deležen pravega prijateljstva in imeti možnost pomoči v težavah s strani prijateljev. Le malo je takšnih ljudi, na katere se lahko zanesemo.
- V najini raziskovalni nalogi vam bova podrobno predstavili samopodobo in odnose med devetošolci OŠ Karla Destovnika - Kajuha Šoštanj. Za to temo sva se odločili, ker sva želeli podrobneje izvedeti o samopodobi najinih sovrstnikov. Zdelo se nama je zanimivo raziskati odnose in pričakovanja najinih sosošolcev.

KEY WORDS DOCUMENTATION

ND OŠ Karla Destovnika - Kajuha Šoštanj, 2013 /2014

CX self - esteem / youngster / relations

AU GRAZER, Katarina / KLADNIK, Barbara

AA A. POŽEGAR, Maja

PP 3325 Šoštanj, Slovenija, Koroška c. 7

PB OŠ Karla Destovnika - Kajuha Šoštanj

PY 2014

TI **YOUNGSTER'S SELF-ESTEEM AND RELATIONS AMONG
 YOUNGSTERS**

DT RESHEARCH WORK

NO 17 graf., 4 fig., 1 ann., 14 ref.

LA SL

AL sl /en

AB The adolescents' self-image severely influences their development. It is supposed to be positive in order to lead to a happy life. A positive self-image contributes to a happy daily life, better school grades and greater pleasures in life. Children with a healthy self-image respect themselves, control their behaviour and trust their own decisions. On the other hand, the situation is completely opposite with the children with a negative self-image.

The relations amongst people are of vital importance for the functioning of the society, they contribute to the improvement of team work, they better mutual communication and lead to successful closures. Everybody has to be involved in a real friendship and have a chance to receive help from friends. There are few people we can truly count on.

In our research assignment we are going to present the self-image and relations amongst the nine-graders of Primary school Karla Destovnika Kajuha Šoštanj. We have chosen this topic because we wanted to learn more about the self-image of our peers. It seemed interesting to study the relationships and expectations of our schoolmates.

KAZALO VSEBINE

1	UVOD.....	1
1.1	HIPOTEZE.....	1
1.2	CILJI RAZISKOVALNE NALOGE.....	2
2	PREGLED OBJAV	3
1.3	KAJ JE SAMOPODOBA.....	3
1.3.1	Pozitivna samopodoba	3
1.3.2	Človek s pozitivno samopodobo.....	4
1.3.3	Negativna samopodoba	4
1.4	VRSTE SAMOPODOB.....	5
1.4.1	Šolska (akademska) samopodoba	5
1.4.2	Neakademska samopodoba	5
1.4.2.1	Telesna samopodoba	5
1.4.2.2	Medosebna ali socialna samopodoba.....	6
1.4.2.3	Čustvena samopodoba.....	6
1.5	SAMOSPOŠTOVANJE	6
1.5.1	Samovrednotenje	7
1.6	ODNOSI.....	8
1.6.1	Prijateljski odnosi	8
1.6.2	Odnosi z vrstniki	8
1.6.3	Kakšne lastnosti ima dober prijatelj?	8
1.6.4	Medosebni odnosi.....	9
1.6.5	Vloga in pomen medsebojnih odnosov.....	10
1.6.6	Priljubljenost	10
1.6.7	Prijateljstvo.....	10
1.6.7.1	Kdaj se začne prijateljstvo?	10
3	METODOLOGIJA	11
3.1	ČAS RAZISKOVANJA	11
3.2	RAZISKOVALNI NAČRT	11
3.3	RAZISKOVALNE METODE.....	11
4	IZSLEDKI IN RAZPRAVA	12

4.1	ANALIZA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA	12
5	ZAKLJUČEK.....	28
6	POVZETEK	30
7	ZAHVALA.....	31
8	PRILOGE.....	32
8.1	PRILOGA A: Anketni vprašalnik	32
9	VIRI IN LITERATURA.....	33

KAZALO SLIK

Slika 1: Šolska samopodoba	5
Slika 2: Samospoštovanje	7
Slika 3: Prijateljstvo med dekleti	8
Slika 4: Timsko delo	9

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Število vrnjenih in ne vrnjenih anket	12
Graf 2: Pravilno ter nepravilno izpolnjene ankete	13
Graf 3: Anketirani po spolu	13
Graf 4: Katere lastnosti te najbolj opisujejo? (Dekleta)	14
Graf 5: Katere lastnosti te najbolj opisujejo? (Fantje)	15
Graf 6: Kakšno mnenje imaš o sebi? (Dekleta)	16
Graf 7: Kakšno mnenje imaš o sebi? (Fantje)	17
Graf 8: Med vrstniki sem... (Dekleta)	18
Graf 9: Med vrstniki sem... (Fantje)	19
Graf 10: Kakšne prijatelje želiš ob sebi? (Dekleta)	20
Graf 11: Kakšne prijatelje želiš ob sebi? (Fantje)	21
Graf 12: Kakšen prijatelj si ti? (Dekleta)	22
Graf 13: Kakšen prijatelj si ti? (Fantje)	23
Graf 14: Kakšne lastnosti imajo ljudje, ki so danes priljubljeni? (Dekleta)	24
Graf 15: Kakšne lastnosti imajo ljudje, ki so danes priljubljeni? (Fantje)	25
Graf 16: Katere lastnosti meniš, da bi morali imeti ljudje, ki so danes priljubljeni? (Dekleta)	26
Graf 17: Katere lastnosti meniš, da bi morali imeti ljudje, ki so danes priljubljeni? (Fantje)	27

1 UVOD

Samopodoba močno vpliva na razvoj mladostnikov. Bila naj bi pozitivna, saj le ta vodi k srečnemu in kvalitetnemu življenju. Pozitivna samopodoba prispeva k veselemu vsakdanu, lepšim ocenam in večjim užitkom v življenju. Otroci z zdravo samopodobo se spoštujejo, obvladajo svoje vedenje in zaupajo svojim odločitvam. Pri otrocih s slabo samopodobo so stvari povsem drugačne.

Medsebojni odnosi med ljudmi so za delovanje družbe zelo pomembni, saj pripomorejo k boljšem timskem delu, lažjemu sporazumevanju ter uspešnejšim zaključkom. Vsak mora biti deležen pravega prijateljstva in imeti možnost pomoči v težavah s strani prijateljev. Le malo je takšnih ljudi, na katere se lahko zanesemo.

V najini raziskovalni nalogi vam bova podrobno predstavili samopodobo in odnose med devetošolci OŠ Karla Destovnika-Kajuha Šoštanj. Za to temo sva se odločili, ker sva želeli podrobneje spoznati samopodobo najinih sovrstnikov. Zdelo se nama je zanimivo raziskati odnose in pričakovanja najinih sosošolcev.

Preden sva se lotili izdelave najine raziskovalne naloge, sva si zastavili nekaj vprašanj in postavili hipoteze, ki sva jih želeli preveriti s pomočjo ankete.

1.1 HIPOTEZE

Predvidevava, da:

- ima večina devetošolcev o sebi dobro mnenje,
- da večina devetošolcev sebe smatra za ne tako priljubljeno osebo,
- da večina devetošolcev med lastnosti za prijatelje na prvo mesto postavi prijaznost,
- da se ima večina devetošolcev za iskrenega prijatelja,
- da večina devetošolcev misli, da so danes lepi ljudje priljubljeni in
- da večina devetošolcev misli, da bi popularni ljudje morali biti prijazni.

1.2 CILJI RAZISKOVALNE NALOGE

Z raziskovalno nalogo sva želeli ugotoviti:

- kakšno mnenje imajo o sebi devetošolci,
- kako devetošolci sebe vidijo med vrstniki,
- kakšne prijatelje želijo devetošolci imeti ob sebi,
- kakšni prijatelji so devetošolci,
- kakšni ljudje so danes priljubljeni in
- kakšni ljudje menimo, da bi danes morali biti priljubljeni.

2 PREGLED OBJAV

1.3 KAJ JE SAMOPODOBA

Samopodoba je organizirana celota lastnosti, potez, občutij, podob, stališč, sposobnosti in drugih psihičnih vsebin, ki jih posameznik pripisuje sebi. (Kobal Grum, 2000)

Samopodoba je naša predstava o tem, kaj mislimo, da smo. Z drugimi besedami: samopodoba je posameznikovo doživljanje samega sebe. Je množica odnosov, ki jih posameznik, zavedno ali nezavedno, vzpostavlja do samega sebe.

Je sklop zaznav, misli in predstav o sebi, o tem kdo in kaj smo. Je vse tisto, kar si mislimo o sebi, svojih sposobnostih, lastnostih, o svojem telesu, možnostih v življenju, uspehih in neuspehih...

1.3.1 Pozitivna samopodoba

Pozitivna samopodoba je osnova za zdravo rast in razvoj vseh otrok. To velja za otroke z visokim in nizkim IQ, za nadarjene ali prikrajšane otroke, za atlete ali invalide, za uspešne in neuspešne učence.

Znaki visoke samopodobe so (B. Youngs, 2000):

- pripravljenost na sodelovanje,
- pripravljenost dela z drugimi,
- sposobnost sprejeti nasvet, ne da bi v njem čutili kritiko,
- zadovoljstvo s sabo in
- želja po doseganju.

Oseba s pozitivno samopodobo zaznava svojo osebnost, svoje sposobnosti in potrebe. Skrbi sama zase, sama sebe spoštuje in ne dovoli, da bi jo drugi razvrednotili ali kratili samozadovoljevanje njenih potreb, ter ne zanemari svojih sposobnosti.

Človek s pozitivno samopodobo ni domišljav ali nečimrn. Ceni svoje lastnosti, telesne, temperamentne in značajske, ter svoje sposobnosti. Večinoma ravna skladno s svojo

samopodobo, npr. če zaupamo vase, si postavimo višje cilje, če se ne cenimo dovolj, pa so naši cilji nižji.

1.3.2 Človek s pozitivno samopodobo

Človek s pozitivno samopodobo se bolje spopada z življenjskimi težavami kot človek s šibko samopodobo o sebi, redkeje se spravi v škodljive in težavne razmere.

Človek s pozitivno samopodobo:

- si predstavlja visoke, a dosegljive cilje in je v življenju uspešnejši,
- se bolj konstruktivno spoprijema s problemi in težavami,
- lažje razvija in ohranja zdrave in vzajemno zadovoljive odnose ter je bolj pripravljen sodelovati,
- je bolj avtonomen (neodvisen), saj ne potrebuje nenehnega odobravanja drugih,
- je pogumnejši in bolj radoveden pri sprejemanju novih izkušenj in izzivov.

1.3.3 Negativna samopodoba

Znaki negativne samopodobe se kažejo kot vedenjski problemi, kot nenehne zahteve po pozornosti ali kot popolni umik.

Znaki negativne samopodobe so (B. Youngs, 2000):

- negativno vedenje,
- nenehno samopodcenjevanje,
- občudovanje brez tekmovanja,
- šibko prizadevanje za učiteljevo pozornost,
- pretirano kritiziranje in
- pretirana zaskrbljenost glede mnenja in namenov vrstnikov.

1.4 VRSTE SAMOPODOB

1.4.1 Šolska (akademska) samopodoba

Šolska (akademska) samopodoba se začne oblikovati, ko otrok vstopi v šolo in pomeni zaznavo lastnih spretnosti in sposobnosti za učenje ter zanimanja za šolske predmete. Gre za prepričanja o tem, koliko je nekdo zmožen biti uspešen (menim, da sem sposoben dobiti dobre ocene) in za zaznavanje lastnega uspeha (zadovoljen sem s svojim šolskim delom) ter akademsko samozaupanje.

Šolska samopodoba se še naprej deli na samopodobo pri jezikih, pri naravoslovju, pri tehniki, zgodovini...

Šolska samopodoba je najbolj izrazita ravno v času mladostništva, saj je to čas spreminjanja stopnje šolstva in na splošno obdobje šolanja. Prav ti prestopi velikokrat vplivajo na samopodobo, predvsem šolsko, vendar tudi na drugih področjih. Učenec, ki je bil v osnovni šoli zapostavljen kljub veliki inteligenci, pride na gimnazijo, kjer se najde več enakih vrstnikov. Tako se mu popravi samopodoba v odnosih z vrstniki prav tako pa lažje izkaže svojo nadarjenost in ustvarjalnost, izboljša se mu tudi šolska samopodoba.

Slika 1: Šolska samopodoba

1.4.2 Neakademska samopodoba

1.4.2.1 Telesna samopodoba

Telesna samopodoba so predstave in pojmovanja, ki jih ima posameznik glede svojega telesa. Deli se na dva dela: telesne sposobnosti in zunanji videz.

Zajema predstave o svojem videzu, privlačnosti, telesni kondiciji, oblačenju ter primerjave lastnega videza z drugimi in prepričanja o tem, kako ga vidijo drugi.

Veliko učencev ob omembi telesne samopodobe najprej pomisli na zunanji videz, saj niso zadovoljni s svojim izgledom, postavo. So preveč kritični do svojega videza, zaradi vpliva medijev, ki ustvarja nekakšne ideale, po katerih se zgleduje današnja mladina, večinoma dekleta...

Na začetku 21. stoletja si je težko zamišljati svet brez množičnih medijev. Knjige, revije, časopisi, radio, televizija in kino, plošče, kasete, video – skratka, takšne ali drugačne oblike množičnih medijev obvladujejo sodobno družbo, so odločilne za naše življenje in zagotavljajo informacije in zabavo ter ponujajo stereotipe, identitete in neskončne možnosti identifikacij. Mediji nenehno prikazujejo privlačna telesa. Zlasti filmi, televizija, revije, oglasi dajejo lepoti gospodovalno navzočnost v naših življenjih in ob tem oblikujejo naš pogled na privlačnost. Mediji promovirajo prepričanje, da so privlačni, lepi ljudje bolj uspešni, samozavestni in bogati.

1.4.2.2 Medosebna ali socialna samopodoba

Medosebna ali socialna samopodoba obsega zaznave, prepričanja in presoje o odnosih z vrstniki in drugimi pomembnimi bližnjimi osebami kot so starši, sorojenci, partnerji in sodelavci.

To so zaznave o lastnih sposobnostih sklepanja prijateljstev, o lastni priljubljenosti in o kakovosti odnosov z bližnjimi. Del samopodobe pa se nanaša na oddaljene druge; kakšen vpliv imam na širšo skupnost ter doživljanje in presoja lastnega odnosa do zakonov in družbenih moralnih norm.

1.4.2.3 Čustvena samopodoba

Čustvena samopodoba pa so zaznave in prepričanja o izražanju in obvladovanju čustev, npr. o samem sebi kot ne/miren, ne/sproščen in čustveno ne/uravnovešen, o tem, ali sem pretežno dobro ali slabo razpoložen, ali se močno vznemirim ali pa dobro obvladujem svoja čustva.

1.5 SAMOSPOŠTOVANJE

Samospoštovanje izvira iz človekove notranjosti. Človek se spoštuje, ko si priznava lastno vrednost in ugled kot enkratno človeško bitje. Verjame, da je nekaj posebnega, enkratnega in

neprecenljivega. Sebe obravnava tako, kot bi obravnaval nekoga, ki ga spoštuje, prepričan je, da ima pravico do sreče, uspeha, prijateljstva, spoštovanja in ljubezni. Človek, ki ima dobro razvito samospoštovanje, čuti, da si v življenju zasluži dobre stvari ter verjame, da bo izpolnil svoje najgloblje potrebe, pričakovanja in cilje. Ne počuti se manjvrednega ali večvrednega, je zadovoljen in se dobro počuti v svoji koži.

Kdor ne spoštuje samega sebe, dvomi v lastno vrednost in pravico do sreče. Kadar je samospoštovanje nizko, povzroča pomanjkanje, občutek praznine, katero skuša posameznik zapolniti z nečim od zunaj. Ta zunanji nadomestek zagotovi človeku le začasen občutek zadovoljitve in zapolnjenosti.

Samospoštovanje je zelo pomemben pogoj za introspektivni proces, ki je potreben, da otrok vzpostavi stik s svojo notranjo odgovornostjo, s svojo integriteto. (Juul, Jensen, 2002)

Slika 2: Samospoštovanje

1.5.1 Samovrednotenje

Samovrednotenje nam pove, koliko smo zadovoljni s seboj, ali se ocenjujemo pozitivno ali negativno, koliko se sprejemamo, takšni kot smo. Pomeni prepoznati in spoštovati lastno vrednost, kar je nujen pogoj za polno in zadovoljno življenje.

Posameznikovo samovrednotenje je odvisno od dveh primerjav; notranjega samovrednotenja (naši uspehi v primerjavi z našimi ambicijami) in zunanjega samovrednotenja (naši uspehi v primerjavi z uspehi drugih).

1.6 ODNOSI

1.6.1 Prijateljski odnosi

Prijateljski odnosi so odnosi, ki jih spletemo oziroma imamo znotraj prijateljskega razmerja. Prijateljstvo sklenemo z najrazličnejšimi osebami in je lahko iskreno, pravo, trajno, itd. Prijateljske odnose je tako kot vse druge potrebno krepiti, se jim posvečati, jih ohranjati, saj je v življenju socialno udejstvovanje bistvenega pomena za rast in razvoj posameznika. Prijateljstvo in prijateljski odnosi lahko sčasoma minejo, če ne skrbimo zanje.

1.6.2 Odnosi z vrstniki

V odraščanju postanejo vrstniki zelo pomembni. Veliko časa prebijemo skupaj, v šoli in izven nje, zanimajo nas iste stvari. Kar počnemo skupaj je zabavno, pogosto občutimo podobne želje po svobodi in samostojnosti.

Dekleta imamo prijateljice, s katerimi delimo zaupne stvari in skrivnosti, fantje pa se družijo v večje skupine, v katerih iščejo potrditev samih sebe in se počutijo močnejše. V puberteti se fantje in dekleta večinoma družijo ločeno, čeprav se zanimajo za nasprotni spol. Imajo tudi različna mnenja in predstave o sebi, o prijateljstvu, kar sva dokazali tudi z najino anketo.

Slika 3: Prijateljstvo med dekleti

1.6.3 Kakšne lastnosti ima dober prijatelj?

- zna te pozorno poslušati – poslušnost,
- s teboj se razume – prijaznost,
- zna te spraviti v smeh – zabaven,
- lahko mu oziroma ji zaupaš, saj veš da tvojih skrivnosti ne bo pripovedoval/a drugim ali se iz tebe norčeval/a – zaupljivost,

- sprejema te takšnega, kot si, tudi takrat, ko spozna tvoje napake – sprejemanje,
- poskuša ti pomagati, kadar si v težavah – ustrežljivost,
- ne skrega se s teboj, kadar doživiš uspeh – nezavidljivost,
- dovoli, da v določenih stvareh razmišljaš ali se odločaš drugače kot on/ona – sprejemanje,
- pove ti, kadar mu oziroma ji na tebi ni kaj všeč – iskrenost
- je nekaj posebnega - drugačnost.

Pravi prijatelj te ne pokliče samo kadar kaj potrebuje, ampak kadarkoli si zaželi slišati tvoj glas. Pravi prijatelj te ne opravlja, ampak ti pove vse po resnici, ti ne laže in ne govori tvojih skrivnosti okoli. S pravim prijateljem ti nikoli ni dolgčas. Pravi prijatelj si vzame čas zate in te rad vidi. Pravi prijatelj te posluša in ti pomaga in tolaži kadar ti je težko. Pravemu prijatelju ni vseeno zate. Pravi prijatelj je tisti, ki ima tudi tebe za najboljšega prijatelja.

1.6.4 Medosebni odnosi

Medosebni odnosi zadevajo prav vsakogar. Ljudje pač nismo sami sebi namen, ampak v veselje, pomoč in tolažbo drug drugemu. Vse to pa lahko uresničimo takrat, ko znamo in zmoremo živeti v sožitju. In ravno za to gre. Kot posamezniki smo po navadi ponosni na svoje sposobnosti, znanja in spretnosti, ki se jih lahko naučimo in s pridom uporabljamo pri svojem delu. (Zalokar Divjak, 2001)

Slika 4: Timsko delo

1.6.5 Vloga in pomen medsebojnih odnosov

Medsebojni odnosi so zelo pomemben del življenja vsakega izmed nas, saj je celo naše življenje preplet najrazličnejših odnosov in njegova kvaliteta je v veliki meri odvisna prav od kvalitete medsebojnih odnosov. Seveda je potrebna osnovna materialna varnost, vendar ko jo dosežemo, so prav odnosi tisti, ki prinašajo občutek izpolnjenosti, sreče in zadovoljstva ali pa v nas porajajo občutek praznine, razočaranja in nezadovoljstva.

1.6.6 Priljubljenost

Priljubljenost je kakor bogastvo. Imeti ga ni vedno narobe. Težava nastopi, ko so ljudje pripravljeni narediti vse, da bi ga dobili ali obdržali.

Mnogi mladi naredijo vse za to, da bi bili priljubljeni. Nekateri skušajo vsakomur ugajati in sledijo večini. Drugi pa radi ljudi okoli sebe ustrahujejo in jih skušajo »prisiliti«, da bi jih občudovali, pa četudi samo iz strahu.

1.6.7 Prijateljstvo

Prijateljstvo je odnos med osebami, ki niso partnerji, a se med seboj zelo dobro razumejo. Pomagajo ti, ko imaš težave, lahko se zanesesh na njih kot tudi oni nate. S prijatelji preživimo veliko lepih trenutkov, ki jih nikoli ne pozabimo. Je pa prijateljstvo tudi vrednota, ki je poleg družine med najpomembnejšimi v življenju. Zelo se moraš potruditi najti prave prijatelje v življenju. Obstajajo namreč tudi takšni ljudje, ki samo izkoriščajo druge osebe. Tudi nasilja, ki prihaja prav iz kroga prijateljev, je v zadnjem času veliko.¹

1.6.7.1 Kdaj se začne prijateljstvo?

Prijateljstvo poteka na različnih ravneh človeškega življenja. Začne se v zgodnjem otroštvu in traja vse do smrti. Prva prijateljstva so nam pogosto vsiljena. Po navadi si jih ne izberemo sami, podobno kot si staršev ne izberemo sami. Naši prvi prijatelji so večinoma otroci prijateljev naših staršev. Prva prijateljstva so pogosto prostorsko pogojena. Prijatelje si iščemo v soseščini, mestu, vasi, vrtcu, šoli, v izvenšolskih dejavnostih (kulturnih, športnih...). Sčasoma pa se nam možnosti za samostojno izbiro prijateljev povečujejo. Ni nujno, da bo naša izbira prijateljev vseč tudi našim staršem, kar lahko privede do nesoglasij in preprirov. Starši se največkrat bojijo, da bi slaba družba negativno vplivala na nas.

¹ <http://sl.wikipedia.org/wiki/Prijateljstvo>

3 METODOLOGIJA

3.1 ČAS RAZISKOVANJA

Raziskovali sva od decembra 2013 do februarja 2014.

3.2 RAZISKOVALNI NAČRT

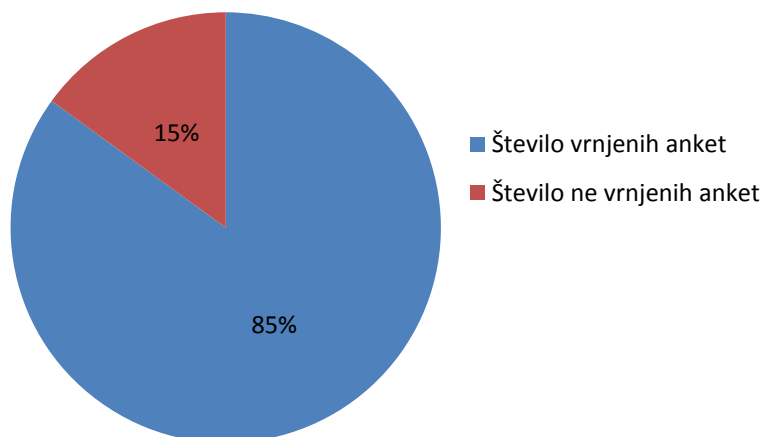
- Informacije za izdelavo naloge sva pridobili iz različnih virov.
- Izvedli sva anketo med devetošolci OŠ Karla Destovnika – Kajuha. Razdelili sva približno 100 anket, nazaj pa sva jih dobili le 70.
- Pridobljene informacije sva strnili v raziskovalno nalogo.

3.3 RAZISKOVALNE METODE

- zbiranje gradiva
- metoda anketiranja
- računalniška obdelava podatkov

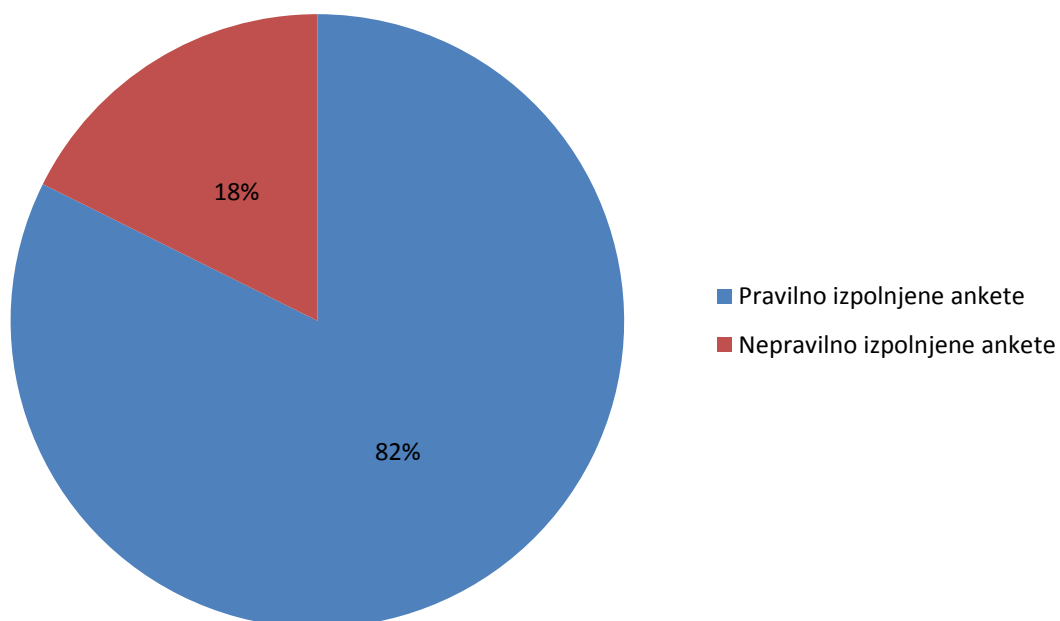
4 IZSLEDKI IN RAZPRAVA

4.1 ANALIZA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA

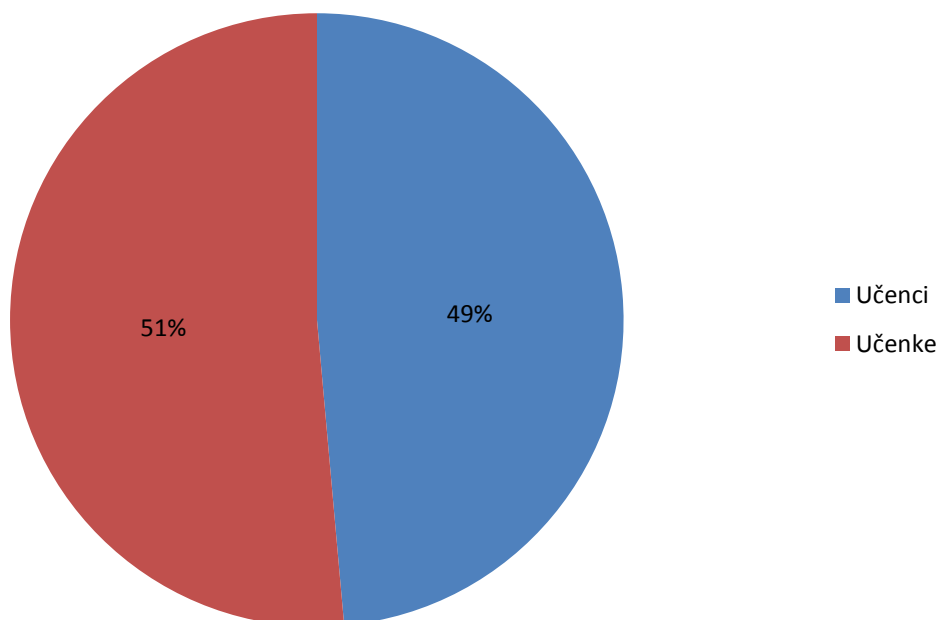
Graf 1: Število vrnjenih in ne vrnjenih anket

Najine anketne vprašalnike sva razdelili med devetošolce OŠ Karla Destovnika-Kajuha Šoštanj. V pet devetih razredov sva oddale 100 anket – v vsak razred po 20, vendar nazaj nisva dobili vseh. Od tistih, ki sva jih dobili nazaj, je bila večina ustrezno izpolnjenih, nekaj praznih, posamezne pa sva morali tudi izločiti, ker so bile rešene pomanjkljivo.

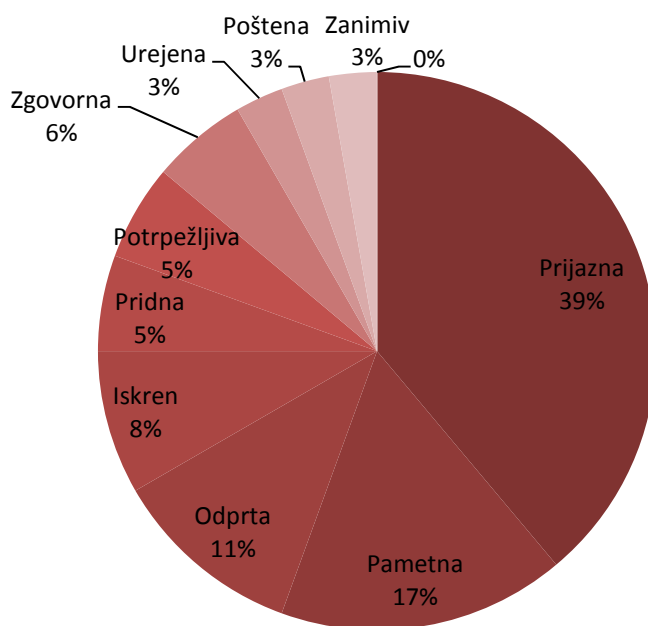
Graf 2: Pravilno ter nepravilno izpolnjene ankete

Med vrnjenimi anketami je bilo 70 ustrezno rešenih anket, 15 pa pomanjkljivo rešenih anket.

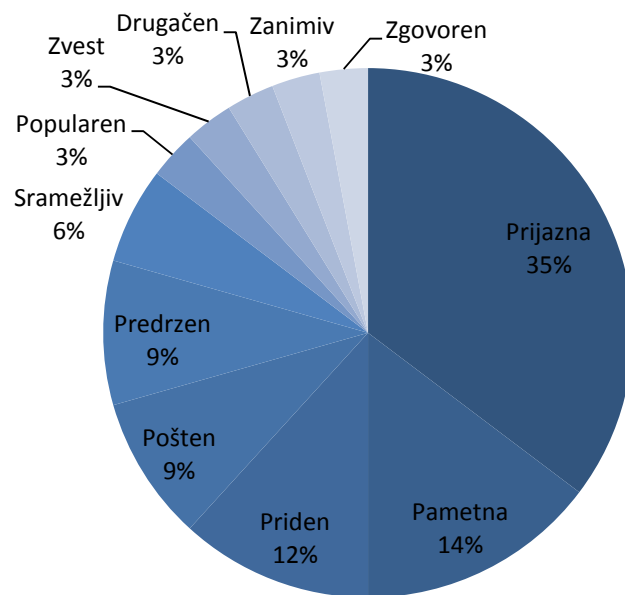
Graf 3: Anketirani po spolu

Ustrezno izpolnjeno anketo je vrnilo 70 devetošolcev, od tega 36 učenk in 34 učencev.

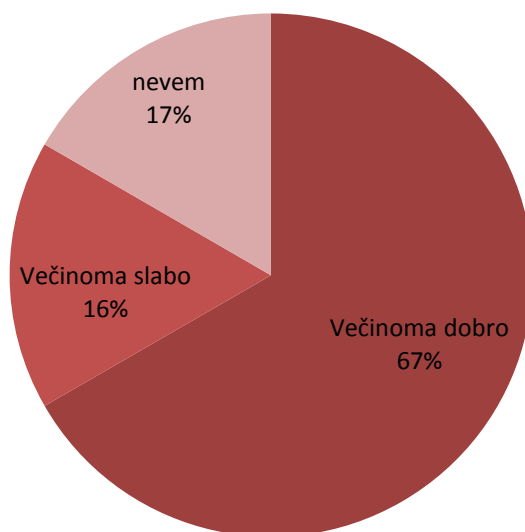
Graf 4: Katere lastnosti te najbolj opisujejo? (Dekleta)

Večina deklet (14) je sebe označilo kot prijazno, 6 deklet se je označilo kot pametno, 4 dekleta so se označile kot odprte, 3 kot iskrene, 2 kot pridne, 2 kot potrpežljive in 2 kot zgovorne. Le eno dekle se je označilo kot urejeno, 1 kot pošteno in 1 kot zanimivo osebo, kar dokazuje, da se dekleta opišejo večinoma s pozitivnimi lastnostmi, kar je ključno za pozitivno samopodobo.

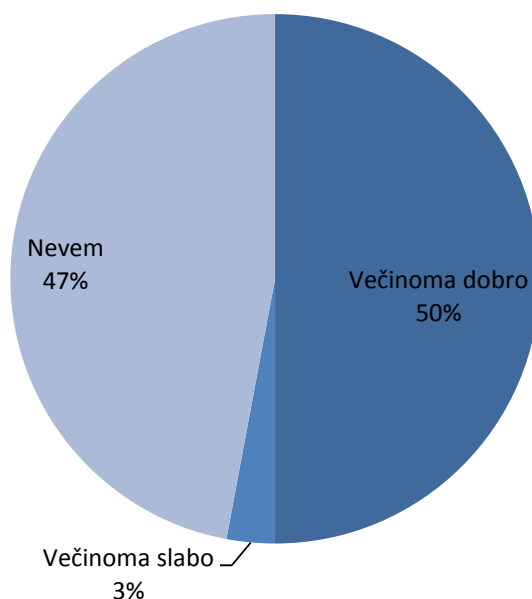
Graf 5: Katere lastnosti te najbolj opisujejo? (Fantje)

Večina fantov (12) je sebe označilo kot prijaznega, 5 fantov se je označilo kot pametnega, 4 fantje so se označili kot pridni, 3 kot pošteni, 3 kot predrzni in 2 kot sramežljiva. Le 1 fant se je označilo kot popularen, 1 kot zvest, 1 kot drugačen, 1 kot zanimiv in 1 kot zgovoren. Tudi fantje zase uporabijo pozitivne lastnosti, kar kaže, da imajo pozitivno večinoma samopodobo.

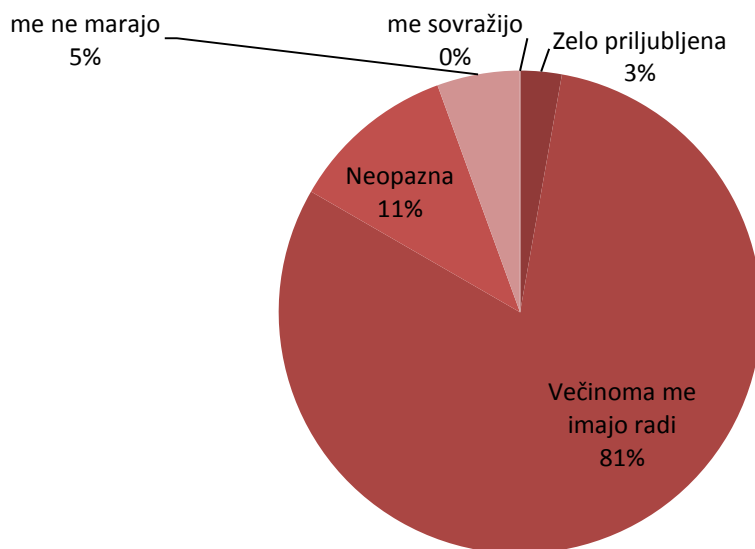
Graf 6: Kakšno mnenje imaš o sebi? (Dekleta)

Ugotovili sva, da ima 24 deklet o sebi večinoma dobro mnenje, 6 deklet ima o sebi večinoma slabo mnenje, 6 pa jih ne ve, kakšno mnenje imajo o sebi. Velika večina deklet ima pozitivno samopodobo, kar je dobro za njihovo nadaljnje življenje. Pričakovali sva takšne odgovore, saj že dokaj dobro pozna svoja sošolca in sosošolce. Zadovoljni sva z njihovimi odgovori, saj je takšno mnenje pomembno za njih. Dekletom bo pozitivno mnenje o sebi koristilo tudi kasneje, ko bodo morale narediti vtis v službi, šoli ali v družbi.

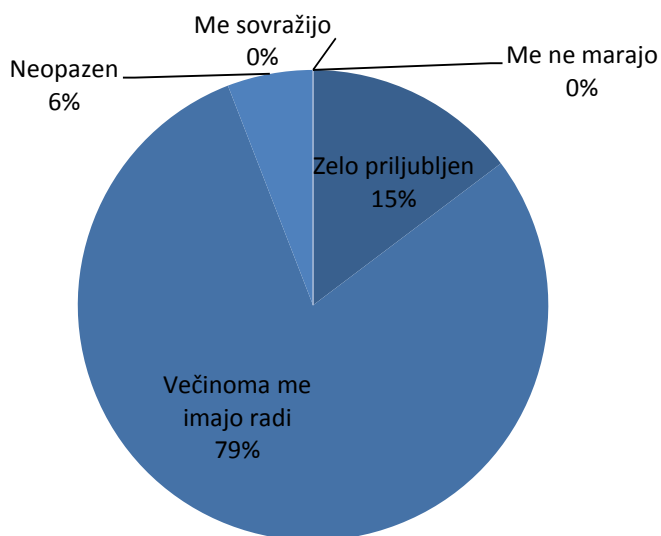
Graf 7: Kakšno mnenje imaš o sebi? (Fantje)

Večina fantov (17) ima o sebi večinoma dobro mnenje, 1 fant ima o sebi večinoma slabo mnenje, kar 16 pa jih ne ve, kakšno mnenje imajo o sebi. Polovica fantov ima pozitivno samopodobo, zaskrbljujoče pa je dejstvo, da skoraj polovica fantov nima posebnega mnenja o sebi. Tudi pri fantih sva pričakovali podobne odzive, nisva pa si mislili, da je tako veliko fantov negotovih. Ugotovili sva, da so dekleta bolj odločena o sebi, iz česar lahko sklepamo, da se dekleta psihično prej razvijejo in da več razmišljajo o sebi. Možno je tudi, da je fantom nekoliko težje priznati, da imajo o sebi slabo mnenje.

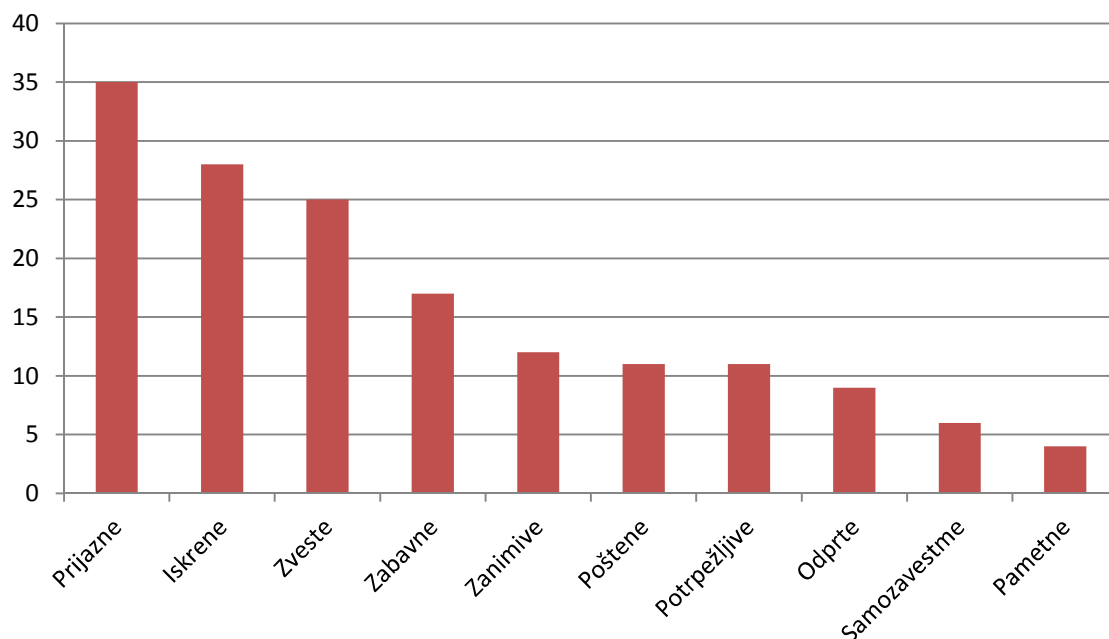
Graf 8: Med vrstniki sem... (Dekleta)

Le 1 dekle se ima za zelo priljubljeno osebo, kar 29 deklet pa se ima za osebo, ki jo imajo večinoma radi. 4 dekleta se sebi zdijo neopazna, 2 dekletoma se zdi, da ju sovrstniki ne marajo, nobenemu dekletu pa se ne zdi, da jo sovražijo. Velika večina deklet ima zdravo mero samozavesti, kar je dobro. Skrbi naju, da imajo dekleta, ki se imajo za neopazne, psihične težave, npr. depresijo, kar je danes velik problem. Takšna dekleta imajo o sebi po navadi slabo mnenje in negativno samopodobo in slab odnos do sebe jim bo lahko v življenju zelo škodil.

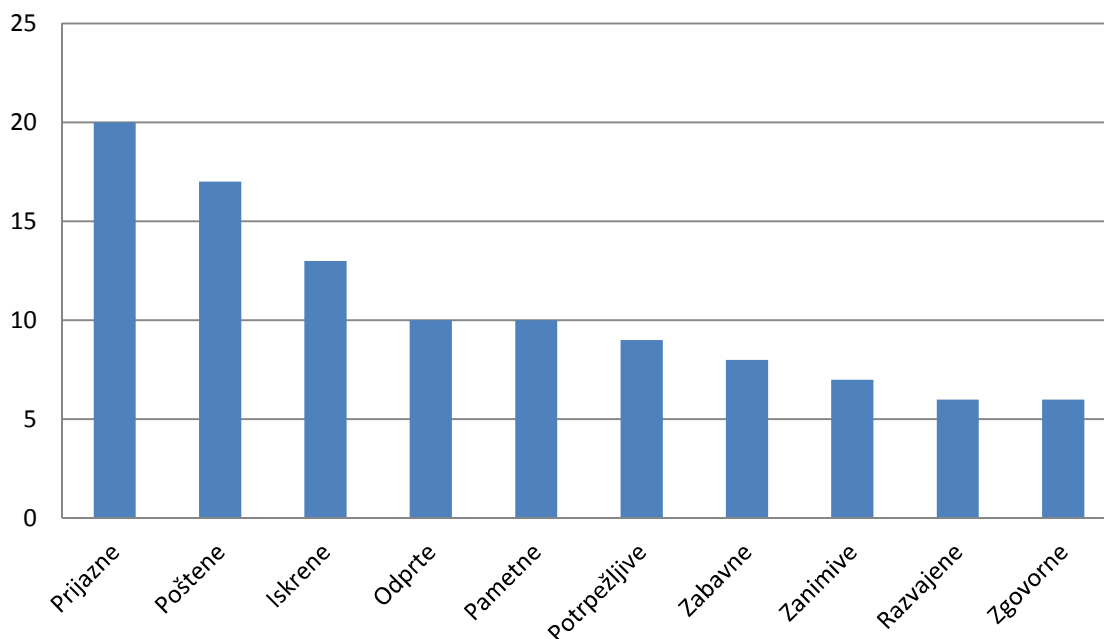
Graf 9: Med vrstniki sem... (Fantje)

Pet fantov se ima za zelo priljubljeno osebo, kar 27 pa se zdi, da jih imajo sovrstniki večinoma radi. Le dvema se zdi, da sta neopazna, nihče pa ne misli, da ga ne marajo in /ali sovražijo. Več fantov kot deklet je dovolj samozavestnih, da mislijo da so zelo popularni v družbi. Fantje so glede tega bolj samozavestni in se radi pohvalijo glede njihovega položaja v družbi, ki je, kot sami mislijo, zelo visoko. To lahko včasih postane že malce nadležno, zato se "navadni smrtniki" tega izogibamo. Veliko raje iščemo prijatelje, ki niso tako priljubljeni, saj menimo, da imajo boljše lastnosti.

Graf 10: Kakšne prijatelje želiš ob sebi? (Dekleta)

Velika večina deklet želi ob sebi prijazne, iskrene in zveste prijatelje. Želijo si tudi zabavne, zanimive in poštene ljudi. Očitno je torej, da si večina ob sebi želi nekoga prijaznega, saj se s tako osebo bolje razumemo, manjkrat pride do preprirov in nesoglasij, še posebej pa je v takem prijateljstvu manj razlik med družbenimi sloji. Med lastnostmi, ki so se pojavljajo, so same pozitivne lastnosti, čeprav sva ponudili tudi drugačne. Zanimivo je tudi, da se je na zadnjem mestu pojavila pamet, čeprav bi morda pričakovali pri dekletih večje zavedanje pomena znanja.

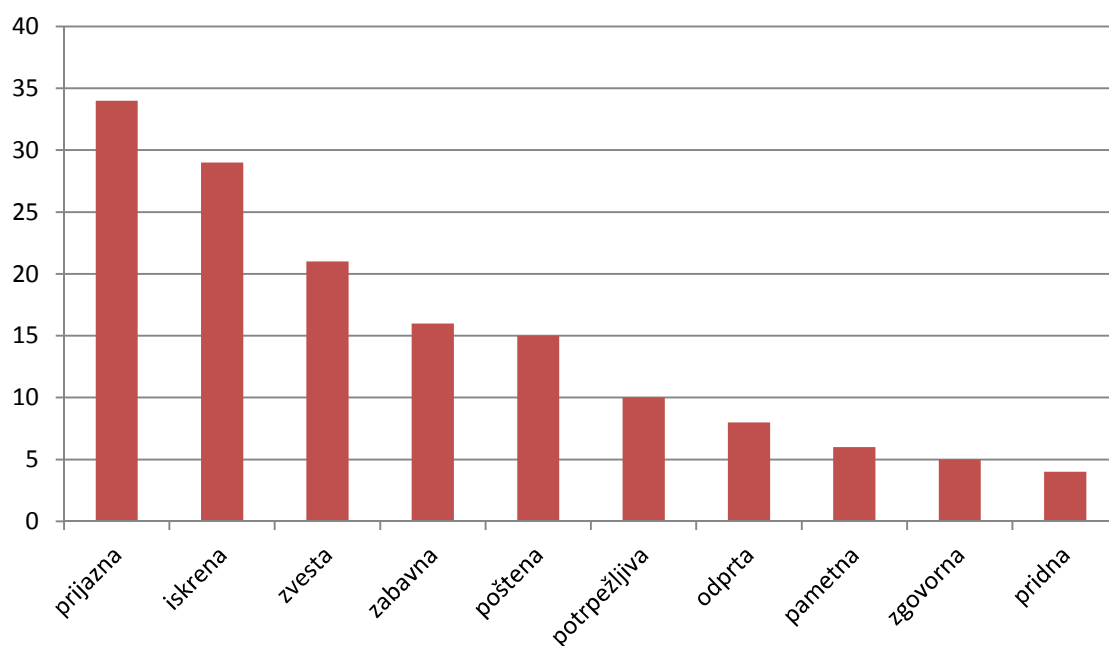

Graf 11: Kakšne prijatelje želiš ob sebi? (Fantje)

Največ fantov (20) želi ob sebi imeti prijazne prijatelje. Kar polovica fantov (17) želi ob sebi imeti poštene prijatelje, veliko jih je poudarilo tudi iskrenost. Pri fantih se je presenetljivo visoko uvrstila pamet, na zadnjem mesu pa je zgovornost, kar lahko morda povežemo s stereotipom klepetavih deklet.

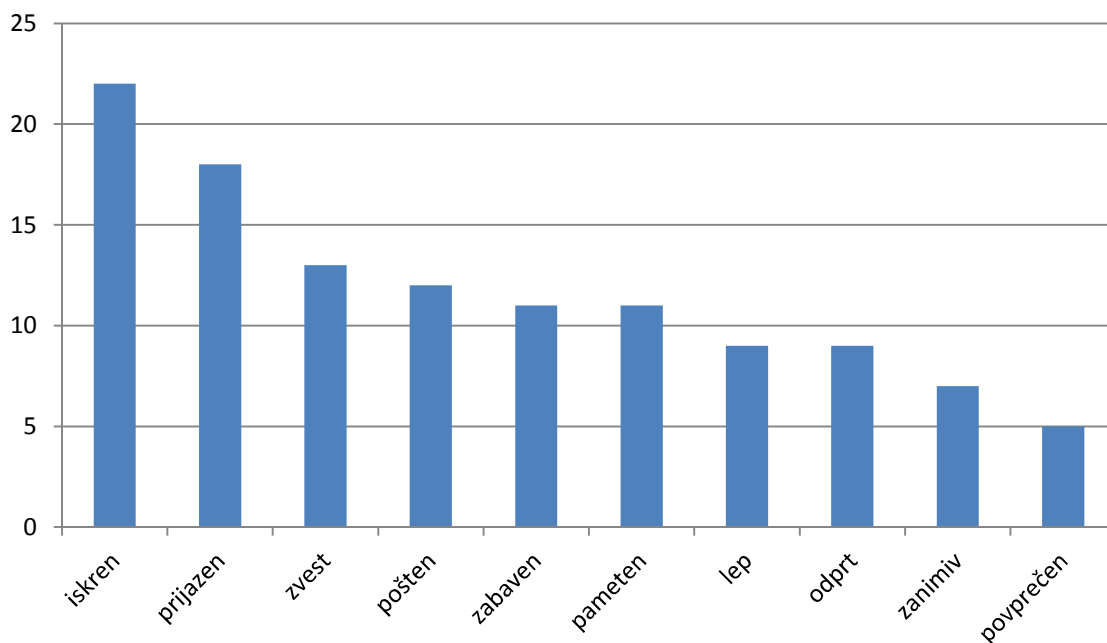
Zanimivo je pa tudi, da se zgovornost med dekleti sploh ni pojavila. Prav tako naju je presenetilo, da se na lestvici pri fantih ni pojavila nobena izmed lastnosti, ki jim jih običajno pripisujemo: predrzen, nesramen...

Mogoče so v anketi prikazali lastnosti, za katere mislijo, da bi bile sprejemljive, ne pa lastnosti, ki jih v resnici iščejo pri prijateljih.

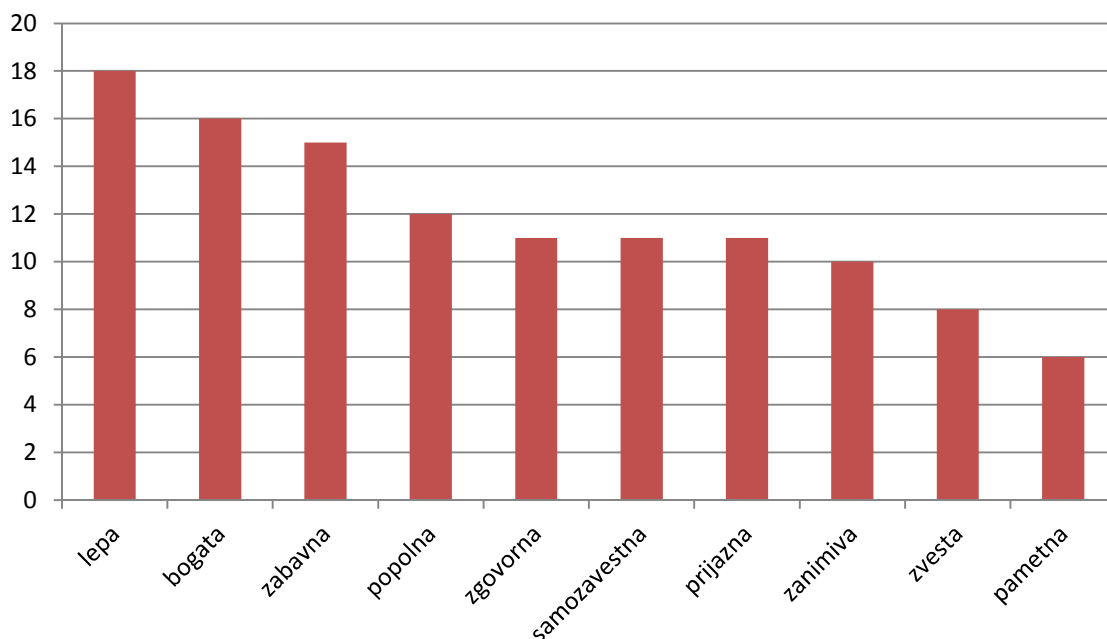
Graf 12: Kakšen prijatelj si ti? (Dekleta)

Velika večina deklet ima sebe za prijazno ter iskreno prijateljico. Navajale so torej lastnosti, ki jih običajno povezujemo s pravim prijateljstvom. Opazili sva tudi, da dekleta iščejo sebi podobne prijatelje.

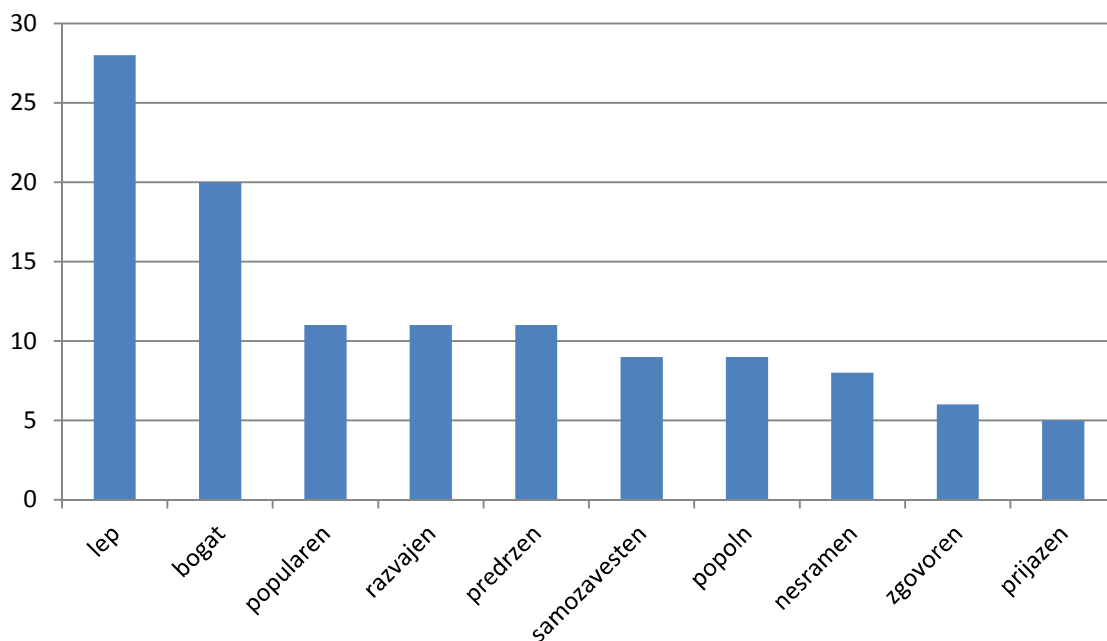
Graf 13: Kakšen prijatelj si ti (Fantje)

Velika večina fantov ima sebe za iskrenega prijatelja, mislijo, da so prijazni in zvesti. Pogosto se pojavijo še lastnosti kot so poštenost, zabava in pamet. Tudi pri fantih torej izstopajo najbolj pričakovane lastnosti, ki opisujejo dobrega prijatelja.

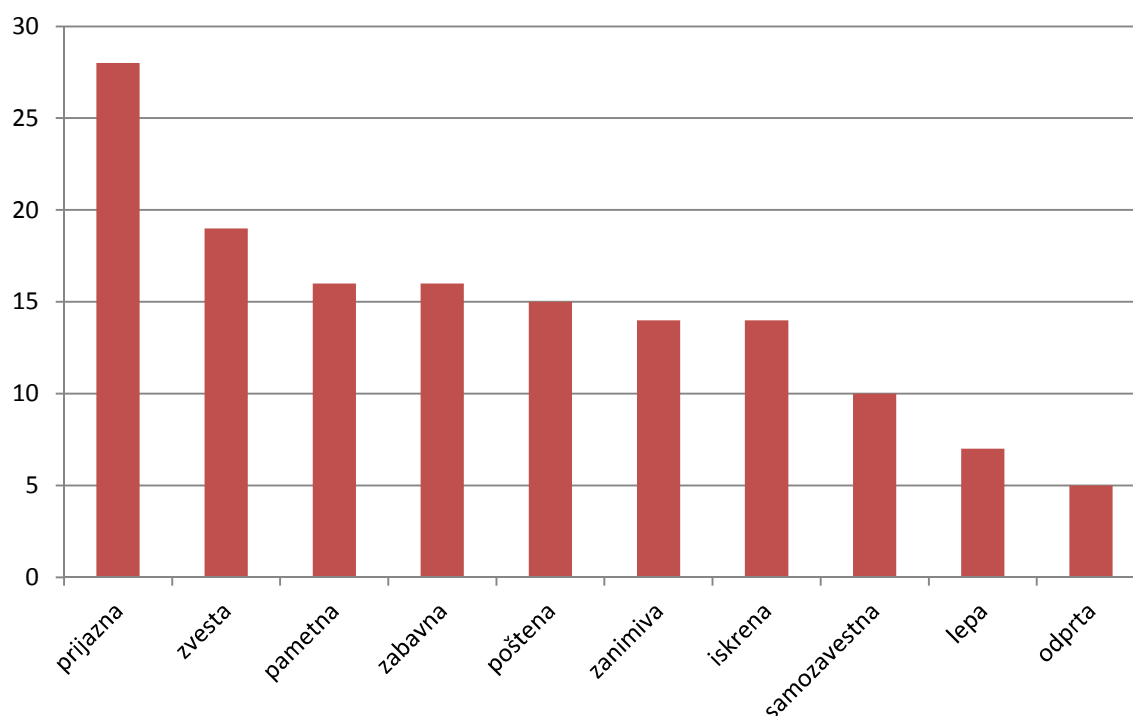
Graf 14: Kakšne lastnosti imajo ljudje, ki so danes priljubljeni? (Dekleta)

Dekleta menijo, da so danes priljubljeni lepi, bogati in zabavni ljudje. Očitno močno prevlada stereotip, saj teh lastnosti niso prej nikjer navajale kot pomembnih. Današnji mediji spodbujajo mlada dekleta k popolni postavi, da bi uspele, k uporabi vseh mogočih lepotnih produktov, da bi z njihovo pomočjo bile lepše, a to ni prav. Naravna lepota deklet je najpomembnejša, vendar mediji to zanikajo. Prav tako se močno poudarja pomen materialnih dobrin, smeha, zabave, popolnosti... Glede na to, da so najstnice precej pod vplivom medijev, je pričakovati, da zato pogosto prihaja do nizke samopodobe med dekleti. Težko je namreč ustrezati vsem tem zahtevam.

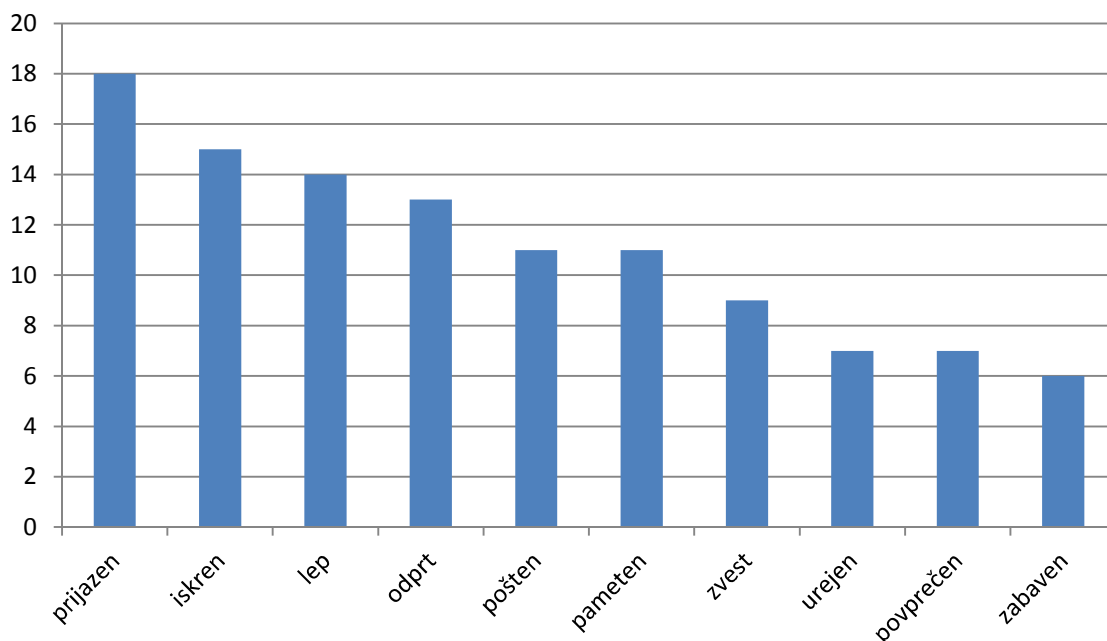
Graf 15: Kakšne lastnosti imajo ljudje, ki so danes priljubljeni? (Fantje)

Tudi fantje se strinjajo z dekleti glede lepote med priljubljenimi. Očitno je to res poglaviten, a povsem nepotreben pogoj za priljubljenost. Med fanti, prav tako med dekleti, se v priljubljeni eliti res vidi, da prevladujejo lepi ljudje. To res ni prav, saj današnja mladina gleda le na zunanost, za sovrstnikovo osebnost pa jim sploh ni mar. Takšna družba nima svetle prihodnosti, saj to ni ključ do uspešnega delovanja družbe. Timsko delo v taki družbi je pogosto slabo narejeno, ker lepota ne pripomore k uspešnemu delu. Za to je potrebna usklajenost, predvsem pa pamet. Vendar teh lastnosti mladi danes ne opažajo med priljubljenimi, ki pa jim pogosto predstavljajo tudi vzor.

Graf 16: Katere lastnosti meniš, da bi morali imeti ljudje, ki so danes priljubljeni? (Dekleta)

Med najpogostejšimi odgovori je bila zopet prijaznost, ki je res pomembna lastnost za delovanje pozitivne in usklajene družbe. S prijaznostjo se daleč pride, prav tako v družbi, kot tudi v prihodnosti. V vseh bodočih ustanovah (šola, služba) je prijaznost ključnega pomena. Je način spoznavanja prijateljev Dekleta želijo, da so priljubljeni ljudje takšni, kot so one same, prav tako pa takšni, kakršne prijatelje želijo ob sebi.

Graf 17: Katere lastnosti meniš, da bi morali imeti ljudje, ki so danes priljubljeni? (Fantje)

Tudi fantje imajo enako mnenje, glede prijaznosti. Zanimivo, da se bogastvo sploh ne pojavi med lastnostmi, ki bi bile fantom ali dekletom pomembne iziroma, ki bi si jih želeli pri nekom znanem. Iz teh odgovorov lahko torej sklepamo, da vsaj v tej starosti še imajo najstniki neko primerno predstavo o tem, kaj bi bilo prav in kaj bi bilo pomembno. Očitno jim je zelo pomembna prijaznost, torej dobri medosebni odnosi. Kot sva opazili že pri pregledu objav, je to vsekakor ena od tistih lastnosti, ki daje kvaliteto našemu življenju in nas osrečuje. To opažajo tudi najini vrstniki, ne glede na spol.

5 ZAKLJUČEK

Rezultate najine ankete sva razdelili na moške in ženske anketirance, da bi videli, kako se razlikujejo mnenja fantov in deklet. Anketirali sva 70 devetošolcev, od tega 36 deklet in 34 fantov. Ugotovili sva, da ima 66% ali 24 deklet o sebi pozitivno mnenje in so se večinoma opisale kot prijazne, iskrene, poštene in pametne. 50% ali 17 fantov ima o sebi večinoma dobro mnenje, kar 16 pa mnenja o sebi ne ve. Sebe so večinoma označili, kot prijazne, pametne, iskrene in pridne. Ti podatki potrjujejo najino prvo hipotezo, saj ima večina učencev o sebi dobro mnenje.

Kar 29 deklet in 27 fantov sebe smatra kot ne tako priljubljeno osebo, kot osebo, ki jo ima družba rada, kar potrjuje najino drugo hipotezo, ki trdi, da večina učencev sebe smatra kot ne tako priljubljeno osebo. Le eno dekle in 5 fantov sebe smatra kot zelo priljubljeno osebo. V naslednjih vprašanjih sva anketirance povprašali po lastnostih, ki jih pripisujejo dobremu prijatelju, sebi, kot prijatelju in danes priljubljenim osebam.

Izvedeli sva, da želi večina deklet ob sebi imeti prijazne, iskrene ter zabavne prijatelje, fantje pa prijazne, iskrene, pametne in odprte. To potrjuje najino tretjo hipotezo, saj je velika večina na prvo mesto postavila prijaznost. Večina deklet nase gleda kot na prijaznega prijatelja, večina fantov pa nase gleda kot na iskrenega prijatelja, kar le delno potrjuje najino četrto hipotezo, ki trdi, da večina devetošolcev sebe smatra kot iskrenega prijatelja. Fantom se priljubljeni ljudje zdijo predvsem lepi, pa tudi razvajeni in predrzni, dekletom pa lepi, bogati ter zabavni. To potrjuje najino peto hipotezo, saj večina učencev misli, da so danes priljubljeni ljudje lepi. Zelo pogosto so fantje in dekleta navajali tudi bogastvo, ki ga drugje niso omenjali. Malce zaskrbljujoča je ta razlika, ki jo lahko opazimo v vrednotah, ki jih najstniki želijo pri sebi in prijateljih ter med tistimi, ki jih opažajo pri znanih, pomembnih ljudeh. Fantje in dekleta navajajo prijaznost, iskrenost, zvestobo, pri priljubljenih pa opažajo predvsem lepoto in bogastvo. Te vrednote pa je težje pridobiti, kar mlade tudi frustrira in jih morda spodbuja tudi k iskanju bližnjic v življenju. Slabo se nama tudi zdi, da se jim pamet ne pomeni več, saj verjameva, da je znanje zelo pomembno za prihodnost.

V zadnjem vprašanju sva devetošolce povprašali še po lastnostih, ki bi jih po njihovem mnenju morala imeti priljubljena oseba. Dekletom se zdi, da bi priljubljeni ljudje morali biti

prijazni, zvesti ter pametni, fantom pa se zdi, da bi priljubljeni ljudje morali biti prijazni ter iskreni. Mnenja deklet in fantov se ponekod bolj razlikujejo, ponekod manj.

Meniva, da sva dosegli cilj, ki sva si ga zastavili, preden sva se lotili raziskovalne naloge. Pri delu sva namreč prišli do spoznanj, da imajo devetošolci OŠ Karla Destovnika – Kajuha Šoštanj večinoma pozitivno samopodobo, kar zadovoljuje najina pričakovanja. Pomembno je namreč, da ima človek pozitivno samopodobo, saj mu to pomaga pri osebni rasti in nadaljnjem življenju.

Veseli sva, da sva se lotili raziskovalne naloge na to temo, in upava, da bodo podatki, ki sva jih zbrali, koristili tudi tistim najinim vrstnikom in ljudem, ki si o tem želijo zvedeti kaj več.

6 POVZETEK

Sva devetošolki, ki se vsakodnevno srečujeva s težavami s samopodobo in odnosi med najinimi vrstniki. V najini raziskovalni nalogi sva podrobno predstavili samopodobo in odnose med devetošolci OŠ Karla Destovnika-Kajuha Šoštanj, saj naju je zanimalo, kako razmišljajo najini vrstniki o tej pomembni temi. Preden sva začeli delati raziskovalno nalogo, sva oblikovali hipoteze, ki sva jih želeli s pomočjo ankete potrditi ali ovreči. Predvidevali sva, da ima večina devetošolcev o sebi dobro mnenje, da večina devetošolcev sebe smatra za ne tako priljubljeno osebo, da večina devetošolcev med lastnosti za prijatelje na prvo mesto postavi prijaznost, da večina devetošolcev sebe smatra kot iskrenega prijatelja, da večina devetošolcev misli, da so danes lepi ljudje priljubljeni in da večina devetošolcev misli, da bi popularni ljudje morali biti prijazni.

Najprej sva poskusili poiskati odgovore na to, kaj strokovnjaki menijo o odnosih med mladostniki in samopodobi ter kaj to sploh je. V teoretičnem delu sva definirali pojem samopodoba in podrobneje predstavili pozitivno samopodobo ter človeka s pozitivno samopodobo. Nato sva predstavili še dve večji vrsti samopodobe. Akademsko in neakademsko samopodobo, ki jo delimo še na telesno, medosebno ali socialno ter čustveno samopodobo. V nadaljevanju sva opisali še samospoštovanje in samovrednotenje človeka, ter odnose med prijatelji in vrstniki. Našteli sva tudi lastnosti, ki bi jih naj imel dober prijatelj. Po temeljiti preučitvi literature sva se lotili sestavljanja anketnega vprašalnika, ki sva ga razdelili med devetošolce osnovne šole Karla Destovnika-Kajuha Šoštanj. O stvareh, ki sva jih preučile, sva v najini anketi povprašale najine sovrstnike. Odgovori so bili zelo različni in včasih nepričakovani, včasih pa predvidljivi.

Skozi teoretična izhodišča in raziskavo pa sva prišli do pomembnih ugotovitev – pozitivna samopodoba je pomembna za obstoj človeka v družbi. Na srečo, ima velika večina devetošolcev pozitivno samopodobo, kar jim bo zelo pomagalo v nadaljnjem življenju. Čeprav se nama zdi prijaznost najbolj splošna lastnost, je vsekakor pozitivna in je dobro, da imajo devetošolci takšno mnenje o družbi.

7 ZAHVALA

Najprej bi se radi zahvalili mentorici Maji Ahtik Požegar, univ. dipl. psih., za strokovno vodenje, delo in čas, ki ga je delila z nama.

Hvala tudi profesorici Vesni Ernecl za prevod ključne dokumentacijske informacije.

Zahvaljujeva se tudi vsem učencem devetih razredov OŠ Karla Destovnika – Kajuha Šoštanj, ki so izpolnjevali najino anketo.

Na koncu se zahvaljujeva tudi staršem za pomoč, nasvete in spodbudo.

8 PRILOGE

8.1 PRILOGA A: Anketni vprašalnik

ANKETA

Pozdravljeni. Sva Barbara Kladnik in Katarina Grazer in delava raziskovalno nalogo z naslovom Mladostnikova samopodoba in odnosi med mladostniki.

Prosiva te, da so tvoji odgovori iskreni. Anketa je anonimna. Vaše odgovore bova uporabili izključno pri najini raziskovalni nalogi.

Pri nekaterih vprašanjih si pomagaj z lastnostmi oz. pridevniki na koncu ankete.

SPOL: Ž M

1. Med naštetimi lastnostmi (na koncu ankete) jih izberi 15, ki te najbolj opisujejo.

2. Kakšno mnenje imaš o sebi? (obkroži)

- a) Večinoma dobro
b) Večinoma slabo
c) Ne vem

3. Med vrstniki sem: (obkroži)

- a) Zelo priljubljen
b) Večinoma me imajo radi
c) Neopazen
d) Me ne marajo
e) Me sovražijo

4. Kakšne prijatelje želiš imeti ob sebi? (izberi 5 lastnosti s konca ankete)

_____, _____, _____, _____, _____

5. Kakšen prijatelj si ti? (izberi 5 lastnosti s konca ankete)

_____, _____, _____, _____, _____

6. Kakšni lastnosti imajo ljudje, ki so danes priljubljeni? (izberi 5 lastnosti s konca ankete)

_____, _____, _____, _____, _____

7. Katere lastnosti meniš, da bi morali imeti ljudje, ki so danes priljubljeni? (izberi 5 lastnosti s konca ankete)

_____, _____, _____, _____, _____

LASTNOSTI, PRIDEVNIKI:

Pameten, prijazen, grd, samozavesten, lep, popularen, sramežljiv, priden, odprt, zvest, iskren, drugačen, zanimiv, zgovoren, zabaven, dolgočasen, nepriljubljen, nesramen, predrzen, reven, bogat, ustvarjalen, urejen, pošten, potrpežljiv, neumen, povprečen, popoln, razvjen, skromen.

Hvala za sodelovanje v najini anketi.

9 VIRI IN LITERATURA

- Zalokar Divjak, Z. 2001. Jaz in ti – Medosebni odnosi v sodobnem času. Krško
- Juul, J., Jensen, H. 2002. Od poslušnosti do odgovornosti. Radovljica
- B. Youngs B., 2000. Šest temeljnih prvin samopodobe. Ljubljana
- Kobal Grum, D. 2000. Temeljni vidiki samopodobe. Ljubljana
- <http://sl.wikipedia.org/wiki/Samopodoba>
- <http://www.psihoterapija-ordinacija.si/sl/osebnost-in-odnosi/225-samopodoba-in-samovrednotenje.html>
- <http://www.nezasvojen.si/vzgoja/nosecnost/samospostovanje-samopodoba-in-samozavest/>
- <http://www.viva.si/Novice/5504/Kako-izbolj%C5%A1ati-samopodobo>
- <http://www.svetloba.si/slovar/prijateljski-odnosi>
- <http://www.tosemjaz.net/clanki/446/detail.html>
- <http://www.tosemjaz.net/si/clanki/532/detail.html>
- <http://www.pravljicna.si/medsebojni-odnosi>
- <http://www.jw.org/sl/publikacije/revije/g201203/je-narobe-biti-priljubljen/>
- <http://sl.wikipedia.org/wiki/Prijateljstvo>